

Programma Bestuur en organisatie

Portefeuillehouder(s):	Luzette Kroon, Cees Pieter van Burgsteden, Remco van Maurik, Gerben de Boer, Monique Plantinga en Frank Jorna
Organisatie:	Opgaven Strategie en Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering

Waar zijn we van?

We zorgen ervoor dat ons bestuur en onze organisatie toegerust zijn op het uitvoeren van de taken, nu en in de toekomst. Daartoe hebben we drie opgaven ingericht, namelijk Strategie & Omgeving, Assetmanagement en Bedrijfsvoering.

Strategie & Omgeving wil bestuur en organisatie toerusten op de maatschappelijke ontwikkelingen die van betekenis zijn voor het waterschapswerk, nu en in de toekomst. Door stil te staan bij de vraag wat mogelijk over enkele jaren de agenda bepaalt, kunnen we ons tijdig én beter voorbereiden op de voor ons relevante ontwikkelingen. We bepalen de lange termijndoelen en richting van de organisatie, in nauwe verbinding met de samenleving. Kernwoorden voor deze opgave zijn: vooruitkijken, vernieuwen, samenwerken en onszelf positioneren als waterautoriteit, die spreekt namens het water.

Assetmanagement staat voor de ontwikkeling van professioneel beheer en onderhoud van onze infrastructuur waarmee we bijdragen aan de strategische (beleids-)doelen van Wetterskip Fryslân. We willen de organisatie ontwikkelen van traditionele beheersorganisatie naar een strategische assetmanagementorganisatie. We willen het mogelijk maken dat we in de toekomst op basis van betrouwbare informatie keuzes kunnen maken, waarbij we kijken naar de prestaties die van onze assets worden verwacht, naar de risico's die Wetterskip Fryslân loopt bij achterblijvende prestaties en naar de kosten die met onze assets gemoeid zijn.

Bedrijfsvoering is ondersteunend aan onze primaire opgaven. Streven is de dienstverlening in te richten op de uitdagingen waar we als Wetterskip voor staan en komen te staan. Naast het op niveau houden van de huidige diensten, steken we in 2025 daarom ook tijd en geld in de vernieuwing en verbeteringen van de processen.

Gerealiseerde doelstellingen

We hebben een tussenevaluatie van het vigerende Waterbeheerprogramma (WBP) uitgevoerd en zijn gestart met het opstellen van het nieuwe Waterbeheerprogramma, dat eind 2027 ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur. Daarnaast is de Herijking van de BOVI vastgesteld in het algemeen bestuur.

We hebben actief bijgedragen in het opstellen van adviezen inzake Deltaprogramma Zoetwater en Deltaprogramma IJsselmeergebied. Dit is belangrijk voor Wetterskip Fryslân omdat het invloed heeft op hoeveel zoetwater wij in droge perioden beschikbaar hebben en op waterveiligheid.

We hebben de innovatienotitie vastgesteld, waarbij we technologische, sociale en data-innovatie sterker aan elkaar willen verbinden. We hebben in 2025 bijvoorbeeld gewerkt aan Spoordok, Gjin plestik nei ús, het voorspellen van blauwalg, het berekenen van lachgasemissies in RWZI's, fecale verontreiniging in zwemwater en het ontwikkelen van Artificial Intelligence agents (digitale medewerker).

We hebben een energievisie opgesteld waarin we onze ambitie voor een betrouwbare, beschikbare en betaalbare energievoorziening hebben verankerd. Deze visie vormt de basis voor verdere uitwerking naar de uitvoering.

We werken aan een uniforme assetdecompositie, waarmee we vastleggen welke details we over onze assets willen registreren in onze informatiesystemen. Dit draagt bij aan een integrale informatievoorziening en biedt inzicht in de prestaties van onze assets. We verwachten deze decompositie in het derde kwartaal af te ronden.

Na een zorgvuldig traject hebben we een keuze gemaakt voor een nieuw onderhoudsmanagementsysteem, dat inmiddels is gecontracteerd. Ter voorbereiding hebben we al onze onderhoudsprocessen geëvalueerd en aangepast, zodat we straks met een eenduidige werkwijze kunnen werken.

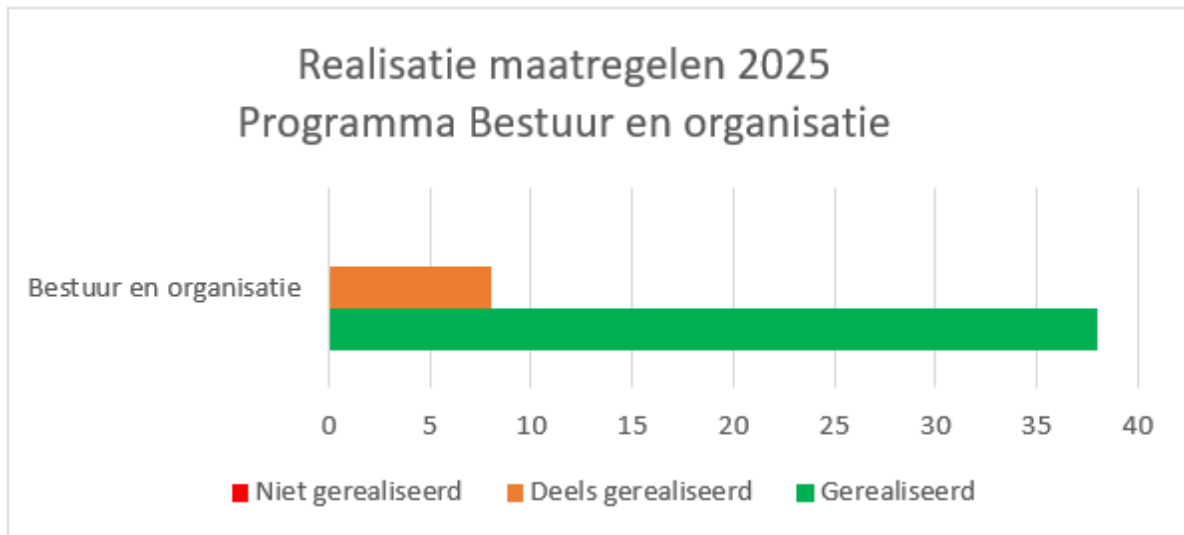
We hebben het sturingsmodel van de organisatie onder de loep genomen en eind 2025 de nieuwe organisatiestructuur vorm gegeven, inclusief de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking. De nieuwe structuur draagt bij om de sturing en samenwerking verder te versterken.

Ook hebben we publiekslezingen georganiseerd over de toekomst van waterbeheer. Hiermee geven we invulling aan onze rol als waterautoriteit en betrekken we de samenleving actief bij de uitdagingen van morgen. Ook hebben we een Wettertop georganiseerd voor Friese bestuurders met een verkiezingsdebat.

De aandacht vanuit de media voor ons werk is er. We hebben meer dan 150 persvragen beantwoord.

Tot slot hebben we een nieuwe arbeidsmarktcampagne ontwikkeld, waarmee we ons als aantrekkelijke werkgever positioneren en gericht inspelen op de uitdagingen op de arbeidsmarkt.

In onderstaande tabel is de realisatie van de maatregelen aangegeven. Iedere beleidsmaatregel wordt afzonderlijk toegelicht.

Strategie en omgeving

Wat wilden we bereiken?

Klimaatbestendig worden

We hebben in samenwerking met de provincie de Blauwe Omgevingsvisie (BOVi) 'Fryslân Klimaatbestendig 2050+' opgesteld. De kaders van het Rijk over de sturende rol van water en bodem in de ruimtelijke ordening, zijn hierin vertaald naar Fryslân.

We gaan de komende jaren de BOVi concreter vertalen door deze te implementeren in ons beleid en in onze instrumenten. Aan het algemeen bestuur is beloofd om een BOVi-uitvoeringsprogramma te maken en dat te integreren in het Waterbeheerprogramma (WBP).

We zullen de BOVi ook inbrengen in processen van andere partijen die plannen maken voor de ruimtelijke ordening. We hebben de BOVi gebruikt als input bij de totstandkoming van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG) en brengen deze in bij actualisering van de Provinciale Omgevingsvisie (POVi).

We bepalen in hoeverre een herijking van de BOVi opportuun is, bijvoorbeeld gezien klimaatscenario's. De BOVi geeft met name een visie op het thema "voldoende". We zullen deze visie op een later moment kunnen verbreden met "veilig" en "schoon" met een visie op waterkerende landschappen en een visie op de waterketen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Opstellen leidraad weging waterbelang

Voortgang maatregel

We werken aan de Leidraad Weging Waterbelang, die de *Leidraad Watertoets* uit 2013 vervangt. Deze leidraad vormt het formele kader voor onze wateradviezen bij ruimtelijke plannen onder de Omgevingswet. Ook met de huidige leidraad adviseren we al actief en toekomstbestendig: we kijken vooruit en houden in onze advisering zoveel mogelijk rekening met lange termijn ontwikkelingen en mogelijke toekomstige opgaven. Oorspronkelijk was het de bedoeling om in één keer een nieuwe leidraad op te stellen waarin ook de inzichten uit de Blauwe Omgevingsvisie (BOvi) en nieuwe beleidslijnen zouden worden verwerkt. In dat geval had het algemeen bestuur de leidraad moeten vaststellen. We kiezen ervoor om de leidraad gefaseerd te actualiseren. In deze eerste stap actualiseren we de leidraad technisch: we zorgen dat deze aansluit op het vastgestelde beleid sinds 2013 en op de Omgevingswet. In deze fase wordt geen nieuw beleid toegevoegd. Omdat het om een technische actualisatie gaat, kan de leidraad worden vastgesteld door het dagelijks bestuur (naar verwachting in de tweede helft van 2026). Thema's waarvoor nieuw beleid nodig is, zoals waterrobuust bouwen, worden via afzonderlijke voorstellen aan het algemeen bestuur voorgelegd. Zodra dit beleid is vastgesteld, wordt de leidraad opnieuw geactualiseerd.

Parallel hieraan blijven we in de praktijk toekomstbestendig adviseren bij ruimtelijke plannen. Daarbij nemen we de inzichten uit de BOvi al zoveel mogelijk mee in onze adviezen en gesprekken, ook wanneer deze nog niet zijn vastgelegd in formeel beleid. Om deze manier van werken verder te versterken en te verduidelijken, werken we aanvullend aan een Handreiking Toekomstbestendig Adviseren. Deze handreiking biedt adviseurs ondersteuning bij het expliciet betrekken van toekomstige ontwikkelingen, scenario's en ambities in het overleg over ruimtelijke plannen. Het doel is om de bestaande toekomstgerichte advisering beter te ondersteunen, te uniformeren en uitlegbaar te maken.

Opstellen boezemplan Voortgang maatregel

In het coalitieakkoord is afgesproken dat er een Boezemplan wordt opgesteld, inclusief onderzoek naar een mogelijk nieuw zeegemaal. Nieuwe KNMI-scenario's (2023) en inzichten in zeespiegelstijging maken het namelijk nodig dat er een herbeoordeling komt van de klimaatbestendigheid van het Friese boezemsysteem. Met dit Boezemplan bepalen we met welke maatregelen we kunnen komen tot een toekomstbestendig boezemsysteem. Maatregelen kunnen gaan over waterberging, vasthouden in polders of extra maalcapaciteit. Daarom is in 2025 een hydrologisch boezemmodel ontwikkeld dat inzicht geeft in toekomstige wateroverschotten.

Het plan was om in 2025 al te komen met de eerste resultaten. We zouden dan laten zien wat de omvang is van de klimaatopgave. Daarnaast zouden we de no-regret maatregelen opstellen. Deze resultaten leveren we echter pas in 2026 op. Vanaf 2027 gaan we mogelijke oplossingsrichtingen verkennen richting 2050 - 2100 en krijgen we inzicht in de mix van maatregelen die nodig zijn.

De vertraging komt door de complexiteit, de ontwikkeling van het nieuwe hydrologische model en inzet van capaciteit op urgente dossiers is de planning. Het algemeen bestuur ontvangt in het eerste kwartaal 2026 een memo, waarin het proces voor het Boezemplan verder is toegelicht.

Opstellen tussenbalans Waterbeheerprogramma in het licht van de BOvi Voortgang maatregel

We hebben een tussenevaluatie van het vigerende Waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP) opgesteld. Er zijn twee evaluaties uitgevoerd: de eerste over de voortgang van het WBP en de tweede waarin het WBP aan de BOvi is getoetst. De resultaten van deze tussenevaluatie maken inzichtelijk dat we voor het behalen van onze doelen vaak ook afhankelijk zijn van de medewerking van derden. De resultaten kunnen worden gebruikt om de komende jaren bij te sturen. Tevens kan het input zijn in de voorbereiding voor een nieuw WBP, waarmee we de koers aangeven voor de jaren 2028 tot en met 2033.

Inbrengen BOvi in provinciale omgevingsvisie Voortgang maatregel

'Fryslân Klimaatbestendig 2050+' (FK2050) bestaat uit twee delen: de Blauwe Omgevingsvisie (BOVI) met een beschrijving van het huidige watersysteem en de gevolgen van autonome en klimatologische veranderingen daarop, en een aanvullend deel waarin de opgaven voor het watersysteem zijn verbonden met opgaven in de ruimtelijke inrichting. FK2050 is in samenwerking met Provincie Fryslân opgesteld en wordt door provincie Fryslân gehanteerd als bouwsteen in de nieuw op te stellen provinciale omgevingsvisie (POVI). In juni 2025 zijn hiervoor twee belangrijke tussenproducten opgeleverd, namelijk de ontwerpnota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en de Contourenschets. We hebben onze zienswijze hierop gegeven.

Provincie Groningen heeft in maart 2025 een concept-POVI vastgesteld. We hebben hieraan onze inbreng geleverd.

Wat wilden we bereiken?

Klimaatneutraal worden

We passen ons niet alleen aan op de gevolgen van klimaatverandering, we streven er ook naar om onze eigen impact op klimaatverandering te verkleinen. Hiertoe hebben we een klimaatprogramma opgesteld, waarmee we energieneutraal, klimaatneutraal en circulair willen worden.

We streven naar verduurzaming, terwijl we ook moeten waarborgen dat onze energievoorziening betrouwbaar, beschikbaar en betaalbaar blijft. Ons werk vraagt veel energie. Energie is een strategisch onderwerp geworden voor ons als waterschap. We hebben te maken met netcongestie en de transportkosten stijgen door de grootscheepse uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet. Ook vanwege andere ontwikkelingen is de energieprijs de afgelopen jaren lastig voorspelbaar gebleken. Om grip te krijgen op de uitdagingen op dit terrein stellen we een energievisie op.

Het rapporteren over onze impact op mens en milieu, waaronder op het klimaat, wordt steeds belangrijker. Er is een toename van wet- en regelgeving die het organisaties verplicht om hierover transparant te zijn. Ook is er een groeiende druk vanuit publiek, banken en stakeholders om opener te zijn over de duurzaamheid van de activiteiten.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Opstellen aanpak implementatie CSRD Voortgang maatregel

In 2025 heeft Wetterskip Fryslân onderzocht hoe we beter inzicht kunnen krijgen in onze effecten op mens en milieu. Daarbij hebben we op advies van onze accountant gekeken naar de Europese richtlijn CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive), die in de toekomst waarschijnlijk ook voor waterschappen belangrijker kan worden. Hoewel deze (nog) niet verplicht is, willen we goed voorbereid zijn.

We hebben daarom in kaart gebracht welke onderwerpen voor ons het meest relevant zijn, welke informatie we daar nu al over hebben en wat we nog moeten verbeteren om straks volledig en betrouwbaar te kunnen rapporteren. Ook maakten we een eerste voorbeeldrapport, zodat we kunnen zien hoe een toekomstige duurzaamheidsrapportage eruit kan zien en wat dit van de organisatie vraagt.

In 2026 onderzoeken we hoe onze aanpak het beste kan aansluiten bij wat andere waterschappen en overheden doen, bijvoorbeeld op het gebied van brede welvaart en SDG's (Sustainable Development Goals). Zo bouwen we aan een gezamenlijke, herkenbare en toekomstbestendige manier van sturen op én rapporteren over duurzaamheid.

Opstellen energievisie Voortgang maatregel

De energievisie is vastgesteld door het algemeen bestuur. In 2025 is vervolgens gewerkt aan een energie agenda om te komen tot uitvoering van deze visie. Deze wordt begin 2026 aan het dagelijks bestuur voorgelegd.

Alle voorgestelde maatregelen uit de agenda worden getoetst aan de volgende criteria: beschikbaarheid, betrouwbaarheid, betaalbaarheid en klimaatneutraliteit. Met deze agenda streven we onder meer naar een hogere zelfconsumptie, minder teruglevering, meer grip op energie(kosten), grotere flexibiliteit in onze processen en een versterking van onze samenwerking met externe partners.

Uitvoeren en actualiseren klimaatprogramma

Voortgang maatregel

Wetterskip Fryslân werkt doelgericht aan de uitvoering van het Klimaatprogramma, waarmee het waterschap wil toewerken naar energieneutraliteit in 2025, klimaatneutraliteit in 2030 en volledig circulair werken in 2050. Het programma is in 2023 bestuurlijk vastgesteld en vormt de basis voor maatregelen op energie, emissiereductie en circulaire economie. Het klimaatprogramma heeft 5 pijlers:

1. Energie:

We willen evenveel duurzame energie opwekken als we gebruiken, onder meer met zonne-energie, windenergie en biogas. In 2025 hebben we de energievisie opgesteld en vertaald naar een agenda om tot uitvoering van de energievisie te komen (zie maatregel opstellen energievisie).

2. Fossielvrij werken:

We bouwen het gebruik van fossiele brandstoffen stap voor stap af. Denk aan elektrificatie van materieel en schonere mobiliteit. Zo wordt ons wagenpark steeds meer elektrisch. We hebben een routekaart gemaakt voor ons materieel, waarmee we op de natuurlijke vervangingsmomenten weloverwogen kunnen kiezen voor emissieloos materieel. In projecten doen we steeds meer ervaring met emissieloos werken, zoals het oeverproject Grou, het baggeren van de vijver bij het hoofdkantoor en bij onze dijkversterkingsprojecten.

3. Klimaatneutrale en circulaire waterketen:

We dringen de uitstoot van onze waterzuiveringen terug. Om dat goed te kunnen doen monitoren we de uitstoot van lachgas. Met de inzichten die we daaruit opdoen, kunnen we de uitstoot uit het zuiveringsproces minimaliseren. We hebben de aanbesteding voorbereid om ons zuiveringsslib klimaatneutraal te verwerken. We zijn gestart met de waterketenvisie, die richting moet geven aan een klimaatneutrale en circulaire waterketen.

4. Klimaatneutraal en circulaire assets:

In de infrastructuur (zoals dijken, watergangen en kunstwerken) passen we steeds meer circulair ontwerp en materiaalgebruik toe: Toekomstige werken moeten volledig herbruikbaar (circulair) zijn. Ook werken we aan duurzame innovaties, zoals klimaatneutraal en circulair waterbouwasfalt. Ook kopen we bedrijfsmiddelen steeds duurzamer in. In 2025 hebben we een handelingskader gemaakt die richting geeft aan hoe we duurzaam en maatschappelijk verantwoord inkopen.

5. Samenwerken als klimaatpartner:

We werken actief samen met gemeenten, provincies, inwoners en bedrijven om verduurzaming te versnellen, kennis te delen en regionale klimaatdoelen te halen. De Vereniging Circulair Friesland (VCF) is een krachtig netwerk waarin kennis, ideeën en kansen worden gedeeld en samenwerking wordt versneld. Deze samenwerking draagt direct bij aan ons klimaatprogramma. Ook in andere samenwerkingsverbanden werken we samen, zoals in de OVEF, Wetterwaarmte en de Friesche Energie Tafel.

Wat wilden we bereiken?

Verbeteren biodiversiteit ten behoeve van onze opgaven

We maken gebruik van ecosysteemdiensten die afhankelijk zijn van biodiversiteit. De natuur werkt voor ons. Planten zuiveren het water, houden oevers en dijken stevig en concurreren met exoten en blauwalgen. Daarmee verminderen of voorkomen ze overlast door bijvoorbeeld giftige stoffen, oeverafkalving, overmatige baggervorming, Amerikaanse rivierkreeften en grote waternavel. We laten in fysieke opgaven Waterveiligheid, Watersysteem en Waterketen zien welke maatregelen wij op het gebied van biodiversiteit nemen.

- In de opgave Watersysteem bestrijden we exoten en verbeteren en beschermen we de kwaliteit van het oppervlaktewater
- In de opgave Waterveiligheid voorkomen we schade die dieren als bevers, dassen, invasieve rivierkreeften en muskusratten kunnen toebrengen aan keringen

- In de opgave Waterketen zal extra aandacht besteed worden aan het verbeteren van het onderhoud op onze eigen terreinen bij rwzi's door Grienskip.

Daarnaast moeten we voldoen aan wettelijke verplichtingen zoals de Kaderrichtlijn Water, beschermde soorten (Omgevingswet) en Europese Unielijst invasieve exoten. Aandacht voor biodiversiteit is daarmee onderdeel van ons reguliere werk, het draagt bij aan een effectief waterbeheer. Voor het oplossen van onze opgaven nemen we natuurlijke oplossingen mee in de afweging. We kijken dus breder dan alleen naar technische oplossingen. Biodiversiteit is een indicator voor een goede ecosysteemtoestand.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Uitvoering geven aan Utfieringsplan Bioferskaat

Voortgang maatregel

In het Utfieringsplan Bioferskaat is omschreven welke maatregelen we nemen om de biodiversiteit te verbeteren. Daar hebben we ook in 2025 verder uitvoering aan gegeven. Door het organiseren van een themabijeenkomst over het beheer van blauwe verbindingen hebben we kennis uitgewisseld met de provincie, gemeenten en andere partijen. We werken samen met andere overheden voor het realiseren van groenblauwe dooradering. We dragen onze kennis en acties uit naar buiten.

Bijstellen beleid voor waterkwaliteit en ecologie

Voortgang maatregel

Het waterkwaliteitsbeleid behoeft op punten actualisatie, zoals de beleidsnota ecologie en vis. Ons huidige beleid is, ook in juridische zin, nog niet geheel KRW-proof. Daarnaast is het waterkwaliteitsbeleid nu niet overzichtelijk voor interne en externe stakeholders. Conform planning geven we hier uiterlijk in 2027 invulling aan.

Opstellen monitoringsvisie

Voortgang maatregel

Er is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan een monitoringsvisie. Op basis van de uitkomsten is vastgesteld dat er geen behoefte is aan een afzonderlijk visiedocument, maar juist aan een uitvoeringsgericht document dat praktische handvatten biedt voor monitoring in de dagelijkse praktijk. Een dergelijk document zorgt voor een beter totaaloverzicht van wat we monitoren en met welk doel, en versterkt daarmee de grip op onze monitoringsinspanningen.

Om die reden wordt momenteel gewerkt aan een monitoringsplan. De focus ligt in eerste instantie op het watersysteem. Op termijn kunnen vergelijkbare plannen worden ontwikkeld voor de waterketen en waterveiligheid.

De oplevering van het plan voor het watersysteem heeft enige vertraging opgelopen, doordat prioriteit is gegeven aan andere urgente dossiers op het gebied van waterkwaliteit, zoals PFAS. Juist bij dit soort dossiers is duidelijke sturing op monitoring essentieel: welke stoffen meten we, in welke omvang en met welk doel. In 2025 is hierin al een belangrijke stap gezet door de PFAS-monitoring nadrukkelijker en meer gedetailleerd inzichtelijk te maken, waarmee de grip op deze monitoring is versterkt.

Wat wilden we bereiken?

Innovatief zijn

Innovatie zien we als wezenlijk onderdeel van het waterschapswerk. Vanuit onze rol als waterautoriteit maken we verbinding met onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en de maatschappij om met nieuwe kennis en inzichten de wateropgaven aan te kunnen. Zo werken we onder andere samen met Wetsus en Centre of Expertise Water Technology (CEW) en innoveren we met andere waterschappen via het Waterschapshuis en de STOWA.

We ontwikkelen in 2025 een voorstel om ons innovatieprogramma verder te ontwikkelen langs drie lijnen: technologisch, data/digitaal en sociaal. We zorgen voor meer regie in ons innovatieprogramma. We vergroten de zichtbaarheid door te laten zien aan welke innovaties we werken.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Ontwikkelen innovatiehub in de organisatie

Voortgang maatregel

In juli heeft het algemeen bestuur het innovatiebeleid voor 2025-2029 vastgesteld. Werken vanuit een innovatiehub, oftewel een brûsplak waar ruimte is voor onderzoek, ontwikkeling en samenwerking met onze omgeving en partners op het gebied van sociale, data- en technologisch innovatie. Het wordt een plek waar specialisten rondom innovatie samenkomen en waar we werken aan een toekomstbestendig Wetterskip Fryslân. In de voorbereiding hierop is actief ingezet op het verbinden van de drie verschillende vormen van innovatie en de voorbereiding op een strategische innovatie agenda. De structurele inrichting in de organisatie inclusief rollen en verantwoordelijkheden is een verder uit te werken onderdeel van de organisatie ontwikkeling. Tevens is een innovatieprijs ontwikkeld, waarvan de kick-off begin 2026 is geweest. Voorbeelden van data-innovatie waaraan we gewerkt hebben in 2025 zijn het voorspellen van blauwalg, het berekenen van lachgasemissies in RWZI's, fecale verontreiniging in zwemwater en het ontwikkelen van artificial intelligence agents. Verder werken we aan Spoordok, Gjin plastik nei ús Waad en verkennen we Slim malen. Landelijk werken onze datascientisten onder andere aan NL Veranderdetectie samen met tien waterschappen en het Waterschapshuis.

Wat wilden we bereiken?

Versterken verbinding met de samenleving

We willen de verbinding met de samenleving versterken om effectiever, transparanter en in nauwe samenwerking met de gemeenschap te opereren. Zo komen we tot betere besluitvorming en kunnen we profiteren van kennis in de samenleving. Ook zal zo het draagvlak voor beslissingen kunnen vergroten, waardoor implementatie van beleid en projecten soepeler verlopen.

Door gebiedsgericht werken, samenwerking als één overheid en participatie in te zetten, zullen we als waterschap effectiever, responsiever en meer in lijn met de behoeften en verwachtingen van de samenleving opereren. Dit leidt tot een sterkere relatie met de gemeenschap die we dienen.

We hebben inmiddels gebiedsteams paraat waarmee we per gebied een aanspreekpunt hebben op operationeel, management en bestuurlijk niveau. We hebben zo ook zicht op de issues en gebiedsprocessen die er per gebied spelen. Wij zoeken de mogelijkheden op om in gebiedsprocessen onze wateropgaven in te brengen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Verbeteren kwaliteit van de bestuurlijke informatievoorziening

Voortgang maatregel

Door de afschaffing van één van de systemen voor onze bestuurlijke stukkenstroom was vernieuwing van het bestuurlijk informatiesysteem noodzakelijk. Inmiddels is het nieuwe systeem succesvol live gegaan. Het gaat hier om een lopend proces waar de nieuwe organisatiestructuur ook aan bijdraagt. Ter verhoging van de kwaliteit van stukken zijn diverse schrijfcursussen georganiseerd. Ook is het ambtelijk besluitvormingsproces gestroomlijnd om meer kwaliteitsborging in het proces te realiseren.

Stimulearje Frysk

Voortgang maatregel

Yn de maitiid fan 2025 is in evaluaasje fan ús Fryske taalbelied oplevere, folge troch in fernijd 'Beliedsplan Fryske taal 2025-2029' dat oanslút by de wetlike ôfspraken dêr't Wetterskip Fryslân ek oan bûn is. Dit beliedsplan is yn july fêststeld troch it algemien bestjoer. Underdiel hjirfan binne sân maatregels dy't derfoar soargje moatte dat it Frysk faker en better sichtber is, sadat elkenien him útnûge fielt om de taal sels ek te brûken yn syn kontakten mei it wetterskip. De earste útwurking fan dizze aksjes is fuortendaliks yn gong setten. Stikken foar it algemien bestjoer ha sûnt de simmer in ynlieding yn twa talen. Yn 'e mande mei ús technyske eksperts wurdt ek wurke oan de útfiering (yn 2026) fan de kar fan ús algemien bestjoer om oer te gean nei in nij digitaal haadadres: wetterskip.frl. ?

Versterken participatie Voortgang maatregel

We willen een goede verbinding hebben met de omgeving. Participatie is een middel om deze verbinding te bevorderen. Een onderdeel van participatie is uitdaagrecht, waarbij het gaat over het overnemen van taken door groepen burgers en/of maatschappelijk organisaties. Vanaf 2027 moet elk waterschap in zijn participatieverordening aangeven op welke wijze het invulling geeft aan uitdaagrecht, waarmee het optionele karakter is komen te vervallen.

Omdat in onze huidige participatieverordening nog niets is vermeld over het uitdaagrecht, passen we de verordening aan. We zijn in 2025 gestart met het breder evalueren van het participatiebeleid. De vaststelling vindt in 2026 plaats. De aanpassingen voortkomend uit de evaluatie en de benodigde aanpassingen inzake uitdaagrecht kunnen gelijktijdig worden verwerkt in het participatiebeleid.

Werken als één overheid en gebiedsgericht Voortgang maatregel

Binnen Wetterskip Fryslân werken we op verschillende manieren gebiedsgericht. Gebiedsgericht werken betekent dat integraal naar de opgaven van het waterschap en onze partners in een gebied wordt gekeken: bodem, water, landbouw, natuur, klimaat, wonen, etc. Door gebiedsgericht te werken betrekken we bewoners, agrariërs en andere partners en komen we samen tot gedragen en gebiedseigen oplossingen. Daarbij brengen we onze waterbelangen voor veilig, voldoende en schoon water actief in.

We werken al op veel fronten samen met onze partners, bijvoorbeeld in het Veenweideprogramma, in diverse gebiedsprocessen, 'elke regio telt' en in Regiodeals en uitbreidingsplannen. Bij de start van elke samenwerking bepalen we onze inzet op basis van de wateropgaven die in dat gebied spelen.

In 2025 hebben we het gebiedsgericht werken, gericht op gemeentelijke grenzen, verder versterkt. Dat is van groot belang, omdat gemeenten en provincies verantwoordelijk zijn voor de ruimtelijke ordening. Juist binnen die ruimtelijke ordening moeten water en bodem — en daarmee onze wateropgaven — een stevigere en vanzelfsprekende plek krijgen. Om die verbinding te versterken, hanteren we een gebiedsindeling die aansluit bij de gemeentelijke grenzen. Gebiedscoördinatoren en -adviseurs onderhouden hierdoor intensieve en structurele contacten met gemeenten en andere gebiedspartners. Zij brengen onze wateropgaven tijdig in bij externe visies, programma's en plannen, halen signalen en ontwikkelingen van buiten naar binnen en spelen actief in op lokale kansen en zorgen. Op deze manier zorgen we ervoor dat onze wateropgaven beter aansluiten op de ruimtelijke processen van gemeenten en de provincie.

Het samenwerken in de gebieden krijgt steeds beter vorm, maar het integraal denken en handelen vanuit het gebied vraagt blijvende aandacht. Hiervoor is een koersmodel ontwikkeld dat richting geeft aan hoe we gebiedsgericht werken willen doorontwikkelen. De gebiedsteams kunnen nog beter functioneren wanneer wij onze opgaven scherper vertalen naar de gebieden ("integraal programmeren") en de signalen, zorgen en wensen vanuit de gebieden beter weten te beleggen binnen de organisatie. In de nieuwe organisatie is meer aandacht voor het programmeren.

We blijven ons daarnaast richten op sterke relaties met belangenorganisaties en met de provincie. We zijn in 2025 gestart met een verkenning in hoeverre we onze positie kunnen versterken rondom de Waddenzee, het IJsselmeer en het Lauwersmeer.

Tussentijdse evaluatie coalitieakkoord

Voortgang maatregel

De tussentijdse evaluatie is door de coalitie uitgevoerd en heeft als input gediend voor de Perspectiefnota 2026-2030. Op basis van het coalitieakkoord is een uitvoeringsagenda opgesteld. Deze is ook geactualiseerd voor de Perspectiefnota 2026-2030 en daaraan toegevoegd. Op 8 juli 2025 is de perspectiefnota 2026-2030 vastgesteld.

Wat wilden we bereiken?

Positioneren als waterautoriteit

Nog meer dan voorheen is 'spreken namens water' van belang. Om water en bodem daadwerkelijk sturend te laten zijn, om de BOvi echt te laten doorwerken, zullen we op meer plekken en manieren dan voorheen het belang van water zichtbaar moeten maken. En naast spreken namens water wordt ook meedenken namens water belangrijker: we zullen meer aan de voorkant met andere overheden en maatschappelijke partijen moeten meedenken om te ontwerpen/vorm te geven hoe de ruimtelijke ordening eruit moet zien. Hierin willen wij ons positioneren als de waterautoriteit, toonaangevend bij het ontwerp van het grote watersysteem en leidend bij de realisatie daarvan.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Versterken behartiging van de waterbelangen

Voortgang maatregel

In 2025 is de coördinator public affairs gestart die zich inzet voor belangenbehartiging, lobby en positionering richting medeoverheden en politieke- en maatschappelijke stakeholders van het Wetterskip Fryslân. Hierdoor zijn we eerder en beter aangesloten op dossiers die spelen op regionaal en nationaal niveau in de politieke- en bestuurlijke omgeving. De bestuurlijke en politieke situatie in Nederland en de regio is echter onvoorspelbaar. In 2025 is in Den Haag het kabinet gevallen en zien we bijvoorbeeld ook dat andere overheden zich kritisch opstellen ten opzichte van samenwerkingsverbanden. Als Wetterskip Fryslân positioneren wij ons echter als een constructieve partner in de lobby, waarbij we tegelijkertijd ook een aanjager van onze (gedeelde) belangen zijn op dossiers met bestuurlijk- en politiek momentum. Dit doen wij onder andere in samenwerking met de Unie van Waterschappen en de Provincie Fryslân. Grote dossiers waar een actieve lobby op is gevoerd zijn onder andere PFAS, dijkversterkingen en mijnbouw. Ook is er ingezet op het intensiveren van relaties met politiek Den Haag, wat heeft geresulteerd in een verkiezingsdebat in het Woudagemaal te Lemmer voor Friese bestuurders.

Voor een efficiënte organisatie van het subsidiewerk werken we aan de doorontwikkeling naar een subsidiebureau, die ondersteuning kan bieden aan medewerkers die vragen hebben over subsidies (verkenning, inventariseren, aanvragen, projectaanvragen, verlening en dergelijke). Daarnaast zal het subsidiebureau dienen als een kennispunt als het gaat om relevante Europese fondsen en rijksmiddelen. In 2026 start een nieuwe subsidieadviseur. In dit jaarverslag is ook een overzicht van subsidiegelden opgenomen.

Herijken strategisch communicatieplan

Voortgang maatregel

We gaan ons strategisch communicatieplan herijken, zodat wij onze positie als waterautoriteit kunnen versterken door middel van onze communicatie. Er ligt een stevige basis met goede uitgangspunten die we naar de tijd van nu gaan brengen. We willen deze actualiseren en daarmee de relevantie opfrissen. Deze actualisatie ronden we in 2026 af. Tegelijkertijd werken we door op basis van het bestaande communicatiebeleid.

Ontwikkelen educatiestrategie

Voortgang maatregel

Om educatie in te zetten als manier om Wetterskip Fryslân zichtbaarder te maken en het waterbewustzijn te vergroten, hebben we een educatiestrategie. Er is een educatienotitie opgesteld, waarin de huidige educatiestrategie wordt voortgezet. Deze is op onderdelen aangescherpt in overeenstemming met de landelijke strategie van de Unie van Waterschappen, zonder dat sprake is van een inhoudelijke koerswijziging. Hierdoor wordt er synergie gerealiseerd en kunnen we slimmer onze educatiedoelstellingen behalen. Deze wordt begin 2026 vastgesteld door het dagelijks bestuur.

Uitvoeren Blue Deal als Dutch Water Authority Voortgang maatregel

Het programma Blue Deal heeft tot doel om in 2030 20 miljoen mensen wereldwijd aan schoon, voldoende en veilig water te helpen. De waterschappen verenigt in de Dutch Water Authority (DWA) stellen zich daarbij op als een partner bij het zoeken naar oplossingen. Wetterskip Fryslân is penvoerder in het samenwerkingsprogramma Blue Deal Mozambique. Het programma ondersteunt de drie Mozambikaanse waterschappen om hun taken op het gebied van planning en administratie, waterveiligheid, watervoorziening en waterkwaliteit te verbeteren. We ondersteunen de gemeente Beira bij haar taken wat betreft sanitatie en stedelijk waterbeheer. In Inhambane ronden we een grondwaterproject met Dunea af.

Naast de Blue Deal Mozambique zetten wij onze expertise in voor de partnerschappen Indonesië en Peru.

Ook vanuit andere landen komt de roep om samenwerking en kennisdeling, zoals voor Oekraïne en het Caribisch gebied. Dit biedt kansen voor een meer internationaal gerichte innovatie strategie. Het huidige beleid geeft onvoldoende houvast voor het benutten van deze kansen. In 2025 zijn we gestart met het actualiseren van ons internationaal beleid.

Ontwikkelen beleid voor waterschapserfgoed Voortgang maatregel

In het coalitieakkoord van Wetterskip Fryslân is opgenomen dat het waterschap kaders wil opstellen voor het behoud van waterschapserfgoed. Tegelijkertijd staat de organisatie voor de vraag hoe om te gaan met waterschapsobjecten die hun functie verliezen. Deze vragen vormen de aanleiding voor het ontwikkelen van nieuw beleid op het gebied van waterschapserfgoed. Met het nieuwe beleid wil de organisatie duidelijke kaders ontwikkelen voor het duurzaam behoud en toekomstbestendig beheer van waterschapserfgoed. Het beleidstraject is na vaststelling van de startnotitie officieel van start is gegaan in het eerste kwartaal van 2025. Aanvankelijk was het streven om eind 2025 te beschikken over een uitgewerkt beleidskader en een bijbehorend uitvoeringsplan. In de praktijk blijkt echter dat de eerste fasen van het project meer tijd hebben gevergd dan voorzien. Dit komt onder meer door de behoefte aan verdiepend onderzoek naar de aard, omvang en waarde van het erfgoed, evenals naar de juridische en organisatorische implicaties van het beoogde beleid. Bovendien betreedt de organisatie met dit traject een nieuw beleidsveld, waarvoor nog geen bestaand referentiekader beschikbaar is. Deze context vraagt om zorgvuldigheid, brede afstemming en extra tijd om tot een gedragen en uitvoerbaar beleid te komen.

Inmiddels is er door het dagelijks bestuur een beleidsscenario gekozen en zal dit beleidsscenario verder worden uitgewerkt naar een overkoepelend beleidskader en uitvoeringsplan. Het doel is om in juni 2026 het beleidskader voor te leggen aan het algemeen bestuur. Hoewel de planning is aangepast, brengt de vertraging geen risico's met zich mee voor de bedrijfsvoering. Het algemeen bestuur is betrokken door middel van een klankbordgroep.

Assetmanagement

Wat wilden we bereiken?

Transitie van traditionele beheerorganisatie naar assetmanagementorganisatie

We willen zoals is beschreven in ons Strategisch Assetmanagementplan (SAMP) groeien van een traditionele, reactieve beheerorganisatie naar een volwassen assetmanagementorganisatie. Doel is om voor onze assets zo optimaal mogelijke keuzes te maken op basis van kosten, prestaties en risico's. Hierbij willen we verder vooruitkijken en rekening houden met ontwikkeling die op ons afkomen.

Deze transitie is van invloed op de manier waarop we werken en heeft directe impact op werkprocessen, organisatiecultuur en het vastleggen en inzetten van data.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Definiëren basiselementen assetmanagementorganisatie

Voortgang maatregel

Om te werken als assetmanagementorganisatie is het nodig een aantal basiselementen te definiëren. Denk hierbij aan rollen, taken, verantwoordelijkheden en processen. Deze basiselementen en de acties die beschreven staan in het SAMP vertalen we naar een uitvoeringsplan waarmee we ons in de komende jaren stap voor stap ontwikkelen. In 2025 is een uitvoeringsplan opgesteld voor de ontwikkeling naar een professionele assetmanagementorganisatie. Hierin zijn de bouwstenen benoemd die de komende jaren worden uitgewerkt. De eerste bouwstenen zijn inmiddels in gang gezet.

Met een kernteam bewaken we de voortgang en samenhang, signaleren eventuele knelpunten en sturen waar nodig bij. Zo wordt gewerkt aan een gestructureerde en gefaseerde implementatie.

Kennisniveau assetmanagement vergroten

Voortgang maatregel

Om de kennis en bewustwording van assetmanagement in eigen huis te vergroten, ontplooiën we diverse activiteiten. We zijn in 2025 gestart met introductiepresentaties over assetmanagement. Voor een vervolg zijn de inzet van een serious game en uitwisselingen met andere waterschappen en organisaties die ervaring hebben met assetmanagement in beeld. Opgedane kennis is gedeeld met andere partijen, waaronder Waterbedrijf Groningen. Om de interne communicatie te versterken, is er een communicatieplan opgesteld. We merken dat assetmanagement meer begint te leven binnen de organisatie en dat de behoefte aan verdere uitleg toeneemt.

Implementeren proces gericht werken

Voortgang maatregel

In 2025 is de nieuwe verdeling van rollen voor Procesmanagement ingevoerd. Voor alle organisatieonderdelen zijn verantwoordelijkheden en bevoegdheden helder belegd. Via de managementrapportages wordt gerapporteerd over geplande en werkelijke volwassenheidsniveaus en over het invullen van de procesbeheerdersrol. De keuze voor en aanschaf van een hulpmiddel voor het vastleggen van processen is afgerond. In januari kan het systeem gebruikt worden en worden de beheerders getraind op basis van de vernieuwde methodiek. De overgang naar een nieuwe organisatieinrichting is voorbereid. De randvoorwaarden voor voortdurend verbeteren om doeltreffender en doelgerichter te werken zijn daarmee verbeterd.

In 2025 is verder gewerkt aan de uitwerking van de processen die nodig zijn voor de inrichting van het nieuwe onderhoudsmanagementsysteem. De focus ligt nu op het uniformeren van het proces voor preventief onderhoud bij de verschillende assetgroepen.

Wat wilden we bereiken?

Komen tot een integraal informatiemanagement

Informatievoorziening rondom assets is belangrijk voor het maken van gefundeerde keuzes als het gaat om prestaties, kosten en risico's van assets. Dit vraagt om datagedreven werkprocessen en werkwijzen.

Omdat we worden geconfronteerd met steeds meer wetgeving en verplichtingen rondom ons informatielandschap, is de afgelopen jaren in kaart gebracht voor welke opgaven we staan. Op deze 'Routekaart Informatievoorziening (IV)' zijn verschillende doelstellingen en projecten benoemd. De ontwikkeling die wij doormaken om duurzaam datagedreven te kunnen werken sluit aan bij de bestuurlijke visie op digitale transformatie, zoals gepubliceerd in 'De Vaarkaart - Unie van Waterschappen'.

De komende jaren werken we aan de continuïteit van de informatievoorziening en nemen we afscheid van verouderde systemen en infrastructuur met een aflopende levensduur. We leggen daarmee de basis om assetmanagement verder te ontwikkelen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Implementeren geautomatiseerde assets

Voortgang maatregel

We investeren in het optimaliseren en beheersbaar maken van de procesautomatisering en maken deze bestand tegen digitale bedreigingen. In 2025 hebben we om deze reden verschillende procesautomatiseringssystemen (t.b.v. bediening, visualisering, alarmering en gegevensontsluiting) vernieuwd of vervangen. De vervanging van de hoofdpomp voor rioolgemalen is hier een voorbeeld van. Daarnaast zijn ook de BBS (beeldscherm bedieningssystemen) van alle 27 rioolwaterzuiveringen en het Hooglandgemaal vervangen. Lopende projecten in het kader van het beëindigen van het Nederlandse '2G' telefoonnetwerk hebben we afgelopen jaar kunnen afronden. Hiervoor zijn 275 verouderde besturingssystemen van rioolgemalen maar ook de communicatie modules voor de watersysteem gemalen en het meetnet (waterstanden) vervangen. In 2026 gaan we door met de vernieuwing van de procesautomatisering van onze assets en staan diverse projecten voor in de waterketen en watersystemen gepland.

Uitwerken en implementeren informatiearchitectuur assetmanagement

Voortgang maatregel

Als basis voor datagedreven werken, werken we toe naar een integrale informatievoorziening. Het is belangrijk om hiervoor een informatiearchitectuur op te stellen en te implementeren die ons in staat stelt om data efficiënt te kunnen vastleggen, beheren en ontsluiten. Hiermee kunnen we gefundeerde keuzes maken op basis van prestaties, kosten en risico's van assets.

Aan de informatiearchitectuur wordt o.a. invulling gegeven door het opstellen van projectstartarchitecturen voor lopende projecten. Daarin zijn integratiepatronen uitgewerkt die beschrijven hoe data gebruikt en uitgewisseld moet worden. Daarnaast wordt gewerkt aan een assetdecompositie en datamodellen om gegevens over onze assets op een uniforme wijze vast te leggen in de verschillende kernregisters.

Vernieuwen informatiesysteem laboratorium

Voortgang maatregel

Het Laboratorium Informatie Management Systeem (LIMS) vormt het fundament van de laboratoriumprocessen. In het systeem worden de administratieve processen en de analysemethoden ingericht en wordt de benodigde apparatuur gekoppeld. Dit zorgt voor een samenhangende en efficiënte werkwijze binnen het laboratorium.

Tijdens het project is het systeem stapsgewijs getest en gevalideerd. Hierbij is gecontroleerd of analysemethoden, apparatuur koppelingen en rapportages correct functioneren. Ook de datamigratie is zorgvuldig uitgevoerd, met aandacht voor gegevenskwaliteit, traceerbaarheid en informatiebeveiliging.

Voor de ingebruikname is gekozen voor een gefaseerde livegang. Eerst zijn de administratieve functies uitgerold. Daarna volgen de analysemethoden en koppelingen met apparatuur. Gebruikers zijn gedurende het hele proces ondersteund met training, begeleiding en duidelijke documentatie. Hierdoor verloopt de overgang gecontroleerd en kan de organisatie stap voor stap de voordelen van het nieuwe systeem benutten.

Implementeren nieuw onderhoudsmanagementsysteem

Voortgang maatregel

Het project herinrichten onderhoudsmanagement draagt bij aan het fundament voor het sturen op kosten, prestaties en risico's. We vervangen een verouderde applicatie voor het bijhouden van onderhoudsinformatie. Het nieuwe onderhoudsmanagementsysteem is een van de bronsystemen voor ons assetmanagement en draagt bij aan het uniform en slimmer maken van de werkprocessen.

Bij het inrichten van het onderhoudsmanagementsysteem houden we rekening met het werken conform de NEN 2767 en de daarbij horende assetdecompositie. Deze assetdecompositie is nog niet af, waardoor de planning van het project is vertraagd en is bijgesteld.

Implementeren nieuw geoinformatiesysteem Voortgang maatregel

Een belangrijk fundament onder het waterschapswerk en assetmanagement is het geografisch informatiesysteem (GIS). Het huidige systeem bereikt in 2026 het einde van zijn technische levensduur. In een samenwerkingsverband van 5 waterschappen en een consortium werken we aan een nieuwe oplossing. Deze voldoet aan het WILMA-model en ons Informatiebeleidsplan IM 3.0 en draagt bij aan de doelstellingen voor een integrale informatievoorziening. We werken met de deelnemende waterschappen toe naar landelijke standaarden en sectorale uniformering om de uitwisseling van informatie gemakkelijker te maken en efficiëntie in beheer te behalen.

De oplevering van functionaliteit voor het nieuwe GIS-systeem heeft de afgelopen tijd enige vertraging opgelopen. Daarom worden nieuwe afspraken gemaakt met het consortium om binnen budget een eerste werkende versie van het nieuwe GIS-systeem op te leveren.

Bedrijfsvoering

Wat wilden we bereiken?

Beheersbaar en voorspelbaar zijn

Een beheersbare en voorspelbare ICT-omgeving is essentieel omdat hieraan intern en extern steeds hogere eisen worden gesteld. Om de toenemende afhankelijkheid en complexiteit van de informatievoorziening het hoofd te bieden werken we volgens een architectuurbenadering. Het helpt ons om een beheersbare, voorspelbare en veilige informatievoorziening op te bouwen die voldoen aan onze eisen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Informatievoorziening vereenvoudigen

Voortgang maatregel

Een aantal verouderde systemen is uitgefaseerd of vervangen door moderne oplossingen. Hierdoor is het ICT-landschap overzichtelijker geworden en neemt de complexiteit van beheer af. Ook zijn onderdelen van de technische infrastructuur vernieuwd, waardoor de betrouwbaarheid is toegenomen. De vervanging van werkplekken loopt door als meerjarige activiteit.

We standaardiseren en automatiseren processen.

Voortgang maatregel

Belangrijke beheer- en ondersteuningsprocessen zijn opnieuw ingericht en verder gestandaardiseerd. Hierdoor worden werkzaamheden consistentier uitgeoerd en is minder handmatig werk nodig. Daarnaast is de monitoring en bewaking van systemen verbeterd, zodat verstoringen sneller worden gesignaleerd en opgevolgd. De verdere professionalisering van continue ondersteuning is afgerond.

Wat wilden we bereiken?

Verslimmen en innoveren

We willen vanuit het programma Digitale Transformatie (DT) een bijdrage leveren aan het tot stand brengen van concrete innovatieve projecten en een innovatieve mindset, die bijdraagt aan vernieuwing en verbetering van werkprocessen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We voeren experimenten uit met nieuwe digitale technologieën

Voortgang maatregel

In 2025 is er geïnvesteerd in het versterken van de samenwerking en afstemming van de teams die de 1-loket principe werkend maken. Samen met het loket en de backoffice teams zijn er structurele afstemmingen over inhoud en proces.

Ook is er geïnvesteerd in het versterken van het datalab in de vorm van capaciteit en zijn er diverse poc's (proefprojecten om slimme manieren te ontwikkelen) ontwikkeld als het gaat om onder andere de veranderdetectie (slim opsporen van veranderingen in onze BGT, fecale verontreiniging detecteren voor de waterkwaliteit, immisietoetsen automatiseren, voorspellen van boezemwaterstanden, het analyseren van blauwalg (zie ook: [Innovatielab projecten | Trello](#)).

En ligt er een conceptplan voor overdracht van data innovatie naar de nog in te richten innovatie hub (zoals vastgelegd in het innovatiebeleid).

In 2025 hebben we een data ethisch adviseur gedetacheerd gekregen (vanuit gemeente Leeuwarden) waardoor er handreikingen en eerste stappen zijn gezet in de bewustwording over hoe belangrijk publieke waarden/ datethiek zijn voor Wetterskip Fryslân. En het gebruik van (generatieve) AI denk aan inzet van co-pilot en de ethische dilemma's die hierbij mogelijk kunnen spelen.

Als het gaat om AI-geletterdheid is er een memo opgesteld voor een meerjarige aanpak en een jaarplan 2026. Het jaarplan richt zich wel op de basisvaardigheden maar biedt ook een programma aan voor de experts op het gebied van data-innovatie. Ook krijgen alle medewerkers de mogelijkheid om een basiscursus te volgen over AI en actuele ontwikkelingen en is er een concept jaarplan 2026 opgesteld voor AI-geletterdheid. Er zijn richtlijnen over AI-gebruik vastgesteld door de directie en is er een concept beleidskader AI ontwikkeld wat nu ter besluitvorming voorligt bij de directie. Het AI-beleidskader is tevens vertaald in een avatar (een digitale representatie van een persoon die uitleg geeft over het AI-beleidskader van Wetterskip Fryslân).

Ook wordt er op al deze onderwerpen veel samengewerkt met andere waterschappen, de Unie en het Waterschapshuis, andere overheden, bedrijven en kennisinstellingen, denk daarbij aan het verkennen van samenwerken met de AI fabriek (Groningen).

Bij al ons handelen is de visie van de Vaarkaat van de Unie (de vastgestelde bestuurlijke visie op digitale transformatie) volgen en vertalen naar Wetterskip Fryslân. Ook onderzoeken we waar (data) innovatie helpend kan zijn bij het Waterbeheerprogramma.

Om al deze kennis, ervaring en afspraken over de bovenstaande onderwerpen goed digitaal te ontsluiten en te borgen (waarbij onze transparantie en herleidbaarheid verhoogd wordt) is er een digitaal kwaliteitshandboek 'De Werkwijzer' ontwikkeld, de deur (portaal) waar alle Wetterskippers op het gebied van AI, leren en ontwikkelen, data ethiek en data innovatie, beleid, wet- en regelgeving op 1 plek kunnen vinden.

Datagedreven assetmanagement

Voortgang maatregel

De afgelopen jaren hebben we vanuit het programma Digitale Transformatie (DT) gewerkt aan concrete innovatieve projecten en een innovatieve mindset, die bijdraagt aan vernieuwing en verbetering van werkprocessen. In 2025 hebben we het programma DT afgerond en borgen we digitale innovatie in de organisatie.

Het programma Digitale Transformatie (DT) (2019-heden) zou na het overbruggingsjaar 2025 eindigen (directiebesluit januari 2025). Op 8 juli 2025 is door het algemeen bestuur de innovatie notitie vastgesteld en besloten tot het opzetten van een innovatie hub, waar data innovatie, de activiteiten vanuit het programma DT, technologische- en sociale innovatie bij elkaar komen.

Op 16 dec jl. heeft het dagelijks bestuur besloten tot een organisatieaanpassing. De plek van de aansturing van innovatie dient nog bepaald te worden. Met de adjunct-directeur is besproken zodoende 'in de tussenruimte' het programma Digitale Transformatie door te laten lopen tot in ieder geval eind 2026. Dit is inclusief de overdracht van de programma-activiteiten naar de innovatie hub.

Wat wilden we bereiken?

Vervangen en vereenvoudigen van verouderde Informatievoorziening

Delen van de technische infrastructuur zijn vernieuwd en opgeschoond. Verouderde apparatuur is verwijderd en vervangen door moderne en stabielere voorzieningen. Dit verbetert de beschikbaarheid en veiligheid van de ICT-omgeving. De verdere versterking van de back-up- en herstelvoorzieningen loopt door in 2026.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We vervangen verouderde applicaties

Voortgang maatregel

In 2025 is gericht ingezet op het vervangen van verouderde applicaties en infrastructuur om risico's te verminderen en de continuïteit van de dienstverlening te verbeteren.

We vervangen verouderde infrastructuur

Voortgang maatregel

Meerdere verouderde applicaties zijn vervangen of uitgefaseerd. Hierdoor is het aantal kwetsbare en onderhoudsintensieve systemen verminderd. Ook zijn systemen vernieuwd die cruciaal zijn voor de ondersteuning van primaire processen. Dit verhoogt de betrouwbaarheid en maakt verdere digitalisering beter mogelijk. Enkele vervangingen lopen door in 2026.

Wat wilden we bereiken?

Een toekomstbestendig en financieel gezond waterschap zijn

Het zijn van een toekomstbestendig en financieel gezond waterschap is een belangrijke ambitie in ons coalitieakkoord. De dynamiek van ontwikkelingen in onze omgeving verandert. Het is belangrijk hierop zo goed mogelijk in te spelen en ons hierop aan te passen. In de Perspectiefnota hebben we de bekende effecten van onzekerheden en risico's zo goed mogelijk vertaald in het effect op de budgetten.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Aanpassen belastingstelsel

Voortgang maatregel

In de afgelopen jaren is veel tijd en energie gestoken in de aanpassing van het belastingstelsel voor de waterschappen. Het ontwerp van het nieuwe belastingstelsel is op 23 april 2024 door de Tweede Kamer vastgesteld. De Eerste Kamer heeft op 4 februari 2025 het wetsvoorstel voor aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen aangenomen. De wet is per 1 januari 2026 in werking getreden. In 2025 zijn we aan de slag gegaan met de voorbereiding van de invoering van het nieuwe belastingstelsel. Dit houdt onder meer dat een nieuwe kostentoedeling voor de watersysteemheffing is vastgesteld. Ook zijn diverse verordeningen aangepast en vastgesteld in 2025. In de loop van 2025 is het algemeen bestuur periodiek bijgepraat over de wijzigingen in het nieuwe belastingstelsel en de consequenties hiervan.

Opzetten rechtmatigheidsverantwoording

Voortgang maatregel

Onderdeel van een toekomstbestendig financieel gezond waterschap is dat het dagelijks bestuur vanaf 2025 een zogenaamde rechtmatigheidsverantwoording afgeeft bij de jaarstukken. In deze verklaring stelt het dagelijks bestuur dat de financiële feiten in de jaarrekening tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de geldende regelgeving. Om een onderbouwde uitspraak over rechtmatigheid te kunnen doen, borgen en controleren we de naleving van wet- en regelgeving in processen.

Opstellen kaders en inrichten financiële projectadministratie

Voortgang maatregel

Vanwege de toenemende omvang en complexiteit van projecten is het van belang om de (financiële) sturing en beheersing waar mogelijk te verbeteren. We moeten zowel lopende als afgeronde projecten nauwlettend volgen en leren van onze ervaringen. Een goede financiële projectadministratie geeft inzicht in de kosten en baten van onze projecten, en draagt bij aan een financieel gezond en toekomstbestendig waterschap.

De kaders voor de financiële projectadministratie zijn verankerd in de herijkte nota financieel beleid die in 2024 vastgesteld is door het algemeen bestuur. In 2025 zijn onze processen op basis van deze kaders ingericht. Tevens is in 2025 een nieuwe applicatie geïmplementeerd om de projectbeheersing verder te versterken.

Actualiseren aanbestedingsbeleid

Voortgang maatregel

De aandacht voor duurzaamheid en voor regionale bedrijven trekken we door in het werk dat we inkopen en aanbesteden. Bij gebiedsgerichte aanpak werken we graag met mensen en partijen uit het gebied, om optimaal kennis en ervaring uit het gebied te benutten. We zullen ons inkoop- en aanbestedingsbeleid op dit punt herzien. Daarin leggen we ook nadruk op onder andere innovatie, verduurzaming en sociaal-maatschappelijk ondernemen. De planning om dit inkoop- en aanbestedingsbeleid in 2025 aan het dagelijks bestuur voor te leggen is niet gehaald.

Opzetten risicomanagement

Voortgang maatregel

In 2023 zijn we gestart met het professionaliseren van risicomanagement nadat het beleid hiervoor was vastgesteld door het algemeen bestuur. De professionalisering is in 2024 voortgezet en verdiept. Risico's en beheersmaatregelen zijn vastgesteld en per opgave opgenomen in een risicoregister. Hiermee sluit het risicomanagementproces aan op de Planning & Control (P&C)-cyclus. In 2025 hebben we een applicatie in gebruik genomen om de samenhang en efficiëntie te bevorderen. We hebben daarnaast het risicobewust werken onderdeel gemaakt van het management ontwikkelprogramma.

Wat wilden we bereiken?

Een aantrekkelijke werkgever zijn met competente medewerkers

De huidige medewerkers zijn onze ambassadeurs. Als zij tevreden zijn over hun rol en hun werkgever, staat de deur voor nieuw personeel al open. Voor het huidige personeel willen we goed werkgeverschap blijven vervullen. Voor aankomende medewerkers zijn we aantrekkelijk, dat willen we zo houden.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Werken aan een goed kwantitatief en kwalitatief personeelsbestand

Voortgang maatregel

Behoeften en verwachtingen van werknemers veranderen geleidelijk. Dit vraagt om monitoring en herijking om een aantrekkelijke werkgever te blijven. In 2025 zijn we volgens plan gestart met met en werkten wij aan:

1. Een leiderschapsprogramma voor (toekomstige) leidinggevendenden.
2. Optimaliseren van arbeidsmarktcommunicatie.
3. Onderzoek naar de toepassing data-analyse binnen HR (bijvoorbeeld in- en uitstroom).
4. Het herzien van het On-boarding-traject en het ontwikkelen van ondersteuning voor jonge ambtenaren.

Dit continueren we in 2026 en starten met onze nieuwe werkgeverstrategie om een aantrekkelijk werkgever te blijven en om de cultuurverandering door te voeren. We passen data analyse toe en leggen de nadruk op een strategisch personeelsplan en bevorderen interne mobiliteit en persoonlijke ontwikkeling.

Wat wilden we bereiken?

We zijn een datagedreven organisatie

We willen meer inzicht verkrijgen door data te combineren en te analyseren. Onze organisatie hanteert een datagedreven werkwijze, waarbij we onze medewerkers het vertrouwen en de middelen geven om te experimenteren. Zo kunnen technologie effectief inzetten voor gerichte verbeteringen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Veranderen manier van werken en samenwerkingsvormen

Voortgang maatregel

We voeren de Routekaart Informatievoorziening uit. Hiermee ondersteunen we de transformatie naar een datagedreven organisatie.

Opstellen databeleid

Voortgang maatregel

We ontwikkelen een databeleid met kaders en uitgangspunten voor privacy, ethiek en veiligheid, en voeren richtlijnen in om deze effectief te waarborgen.

Zie hiervoor ook input bij paragraaf 'We voeren experimenten uit met nieuwe digitale technologieën', waarin onder andere wordt aangegeven dat er een concept AI beleidskader is ontwikkeld en nu voorligt ter besluit bij de directie, AI richtlijnen zijn vastgesteld door de directie, dat er gewerkt is aan het verhogen van bewustzijn bij het gebruik van AI en de publieke en ethische waarden die hierbij van belang zijn. Er is een concept memo is opgesteld over (het opstellen van) een meerjarenplan AI geletterdheid en een jaarplan 2026. Dit alles wordt ontsloten in het kwaliteitshandboek 'De Werkwijzer', de deur waar alle Wetterskippers op 1 plek alles kunnen vinden over onder andere: leren en ontwikkelen, data ethiek, data innovatie, beleid, wet en regelgeving.

Op orde brengen en houden van de datahuishouding;

Voortgang maatregel

We richten onze gegevenshuishouding toekomstbestendig in. We doen dit door landelijke standaarden toe te passen, heldere afspraken te maken over eigenaarschap en onze applicaties zo in te richten dat ze goed met elkaar samenwerken. Concreet is het financieel systeem ingericht, een gegevenswoordenboek aangelegd en is er een dataplatform ingericht. Daarnaast is de organisatie hierop aangepast om vragen uit de organisatie te kunnen beantwoorden.

Invulling geven aan samenwerking en inkoop met het Waterschapshuis

Voortgang maatregel

Afgelopen jaar is de strategienota geïmplementeerd en is er meer grip ontstaan op de projectenbegroting van het Waterschapshuis. Dit uit zich door een stabielere begroting, een betere samenwerking met de unie van waterschappen en een betere samenwerking tussen waterschappen onderling.

Concrete voorbeelden hiervan zijn de implementatie van het SOC (Security Operations Center), het afsluiten van een nieuw Microsoft contract en het inwinnen van luchtfoto's.

Wat wilden we bereiken?

Zorgen voor een duurzame werkomgeving

We houden onze assets op peil. Het gaat daarbij om de instandhouding en het gebruik. Ten aanzien van huisvesting onderscheiden we technische gebouwen, zoals op de rwzi's, en overige gebouwen. Overige gebouwen zijn ons hoofdkantoor, de werkplaatsen, het bezoekerscentrum bij het Woudagemaal en een aantal (verhuurde) woningen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Ontwikkelen visie op huisvesting/ overige gebouwen

Voortgang maatregel

In 2025 zijn we begonnen met het ontwikkelen we een visie op huisvesting ten behoeve van de 'overige gebouwen'. Dit wordt de basis voor een plan voor beheer en onderhoud en voor hoe we de objecten het beste kunnen inzetten om ons werk te blijven doen en wat dit kost. Het plan is gereed in het vierde kwartaal van 2026.

Wat heeft het gekost?

De toelichting op deze cijfers staat bij het onderdeel jaarrekening, overzicht van baten en lasten.

bedragen x € 1.000

Staat van baten en lasten Bestuur en organisatie	Jaarrekening 2025	Actuele begroting 2025	Oorspronkelijke begroting 2025
Baten	7.859	6.492	7.220
Lasten	-57.021	-57.474	-53.573
Totaal baten en lasten	-49.161	-50.982	-46.354
Mutaties reserves			
Algemene reserve	1.876	2.339	2.339
Bestemmingsreserves	218	1.308	-0
Totaal mutaties reserves	2.094	3.647	2.339
Totaal resultaat programma	-47.067	-47.335	-44.015

Investerings 2025

Excel-tabel

bedragen x € 1.000

Programma Bestuur en organisatie	Begroot krediet 2025		Verstrekkings 2025		Verschil	
	Bruto	Netto	Bruto	Netto	Bruto	Netto
Emissieloos, energieneutraal en duurzaam	5.000	5.000	3.990	1.810	1.010	3.190
Klimaatadaptatiepad	500	500	500	500	0	0
Klimaatadaptatiepad GLB-NSP	500	500	0	0	500	500
Vervanging hard- en software	410	410	457	457	-47	-47
Laboratorium apparatuur	216	216	216	216	0	0
Vervanging materieel, voertuigen en overig	1.037	1.037	1.037	1.037	0	0
Eindtotaal	7.663	7.663	6.200	4.020	1.463	3.643

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op investeringen

Op het begrote krediet voor Emissieloos, energieneutraal en duurzaam investeren, is afgerond € 4 miljoen bruto en € 2 miljoen netto verstrekt. De voorbereiding van projecten die hieronder vallen kosten meer tijd dan de reguliere investeringsprojecten van Wetterskip Fryslân, omdat we zoveel mogelijk gebruik willen maken van innovaties. De niet gebruikte investeringsruimte 2025 van € 3 miljoen wordt doorgeschoven naar 2026. Datzelfde geld voor de resterende ruimte voor het Klimaatadaptatiepad.

